

Predi da stypja v nego, prochetoh v edna kniga, che “Manastiryt Hilendar otvyn prilicha na goljamo izdylzheno ukreplenie s nepravilna forma, dylgo okolo sto i chetirijset i shiroko okolo sedemdeset metra. Opasvat go zidove, visoki i do trijset metra i debeli mezhdum metyr i metyr i polovina, a ot iztochnata i juzhnata strana se izdigat i dve stari kuli – *pirgove*. Zidovete ot vytreshnata strana na manastira sa skriti s mnogoetazhni konaci.”

Sled tova po strymnite i hlyzgavi kamenni stylbi se kachih na vyrha na kulata na sveti Sava, dokosvajki s prysti zidovete, koito e dokosval tozi monah i svetija prez dvanajseti vek. Ot visochina okolo trijset metra razglezhdah dvora na manastira s glavnata cyrkva “Vyvedenie Bogorodichno” (kojato, gledajki ja taka ot ptichi pogled, spokojno mozhe da se pobere na ktitorskata dlan na kral Milutin), s kamenen pritvor i dva gigantski kiparisa, kakvito dotogava ne bjah vizhdal.

Prez zhivota si sym se zapoznal s mnogo chudesa po sveta; tova zdanie ne me smaja poveche ot cyrkvata na sveti Petyr v Rim ili Zimnija dvorec v Sankt Peterburg – ploshtadyt na sveti Marko vyv Venecija beshe bezsymneno mnogo pogoljam i po-dobre oformen ot nepravilnija dvor na Hilendar, chijto iztyrkan kalduym beshe pokrit s pjasyk, no vsichki tezi shedjovri na svetovnoto stroitelstvo lezhaha na osnovite na grandomanijata, kojato iskashe da smae poklonnika i da go smali sys svojata golemina do razmerite na chervej, do neznachitelna prashinka. Dvoryt na Hilendar sjakash ni najmalko ne razchitashe na sobstvenata krasota i vizantijska harmonija – tuk ot vekove se sluchvashe neshto mnogo povazhno; tova beshe goljamo bojno pole, svoeobrazna arena, na kojato nesyvyrshenijat chovek se bori sreshtu samija sebe si,

sreshtu sveta i djavola, kojto go e podlozhil na izkushenija, opitvajki da dostigne nebeto. Duhyt na тази така zhestoka i vylnuvashta drama sjakash se ree i dnes v julskata maranja, i zatova izjavlenijata, napraveni ot amerikanski kosmonavti, koito zabeljazali, nabljudavajki ot kosmosa, che njakoi ot svetite mesta izlychvat prez noshtta neponjatno sijanie, ne zvuchat ni naj-malko neverojatno.

Shtom pristigneha vednyzh v Hilendar, mnogo ot monasite do kraja na zhivota si ne napuskaha negovite steni. Pokazaha mi edin slab starec, kojto sysredotocheno polivashe cvetjata pred kilijata si. Celi chetirijset godini prekaral v post i molitva, bez da izleze nito vednyzh izvyn stenite. Monahyt Arsenie, kazvat, za posleden pyt bil na portata na Hilendar predi mnogo desetiletija, kogato doshyl da go vidi bashta mu ot Syrbija. Kato vidjal sina si s dylga bjala brada, kojto izglezhdal po-star ot samija nego, bashta mu se stropolil kato pokosen. Edva go svestili i vdignali na kraka, poglednal pak sina si i otnovo padnal v nesvjast. Kazvat, che monahyt Arsenie togava blago dal znak s ryka da go otnesat i spokojno se vyrnal v svojata kilija.

Mozhe da ne e sluchajno, che sred dvora na Hilendar rastat dvata naj-visoki kiparisa, koito njakoga sym vizhdal prez zhivota si. Tezi dva blagorodni stvola sjakash bjaha izrasli ne ot sobstvenija si koren, a ot vekovnite usilija na monasite ot oskydnata neoblagorodena zemja i zemen prah da dostignat astralni duhovni visini, do koito mogat da se dokosnat samo izbranite i onezi, koito naj-mnogo sa stradali; taka che prez gystite tymnozeleni kloni tjahnata vjara da se koncentrira v edna tochka vyrhu naj-visokata i naj-tyinka klonka na kiparisa, kojato kato obyrnat grymootvod da izlychi vjarata kym nebeto.